

Laidiens: 08.04.2014., Nr. 70
Oficiālās publikācijas Nr.: 2014/70.3

Ministru kabineta noteikumi Nr.95

Rīgā 2014.gada 11.februārī (prot. Nr.8 25.§)

Noteikumi par nodokļu un citu maksājumu reģistrēšanas elektronisko ierīču un iekārtu tehniskajām prasībām

*Izdoti saskaņā ar likuma "Par nodokļiem un nodevām"
28.¹ panta ceturto daļu*

I. Vispārīgie jautājumi

1. Noteikumi nosaka tehniskās prasības nodokļu un citu maksājumu reģistrēšanas elektroniskajām ierīcēm un iekārtām.
2. Ar nodokļu un citu maksājumu reģistrēšanas elektroniskajām ierīcēm un iekārtām – kases aparātiem, hibrīda kases aparātiem, kases sistēmām, specializētām ierīcēm un iekārtām – reģistrē samaksu, kas saņemta par darījumiem skaidrā naudā, ar maksājumu kartēm, viedkartēm vai citiem maksājuma apliecinājumiem (piemēram, dāvanu kartēm, čekiem, taloniem), nodrošinot nodokļu un citu maksājumu aprēķināšanu un uzskaiti.
3. Nodokļu un citu maksājumu aprēķināšanai un uzskaiti izmanto kases aparātus, hibrīda kases aparātus, kases sistēmas, specializētās ierīces un iekārtas, kuras nodrošina šajos noteikumos fiskālajai uzraudzībai noteikto tehnisko prasību izpildi, kā arī prasību izpildi, kas noteiktas normatīvajos aktos par:
 - 3.1. iekārtu elektrodrošību;
 - 3.2. iekārtu elektromagnētisko saderību;
 - 3.3. metroloģiskajām prasībām mērīšanas līdzekļiem;
 - 3.4. mērīšanas līdzekļu atkārtoto verificēšanu, verificēšanas sertifikātiem un verificēšanas atzīmēm;
 - 3.5. pasažieru pārvadāšanu ar vieglajiem taksometriem.

II. Kases aparātu un kases sistēmu obligātās tehniskās prasības

4. Kases aparāts (slēgta elektroniska ierīce) ar tajā iebūvētu neizmaināmu programmu autonomi nodrošina darījumu reģistrēšanu un reģistrēto darījumu kopsummas naudas izteiksmē saglabāšanu tā atmiņā augošā secībā. Kases aparātam ir nedzēšama elektroniskā atmiņa vai nedzēšama elektroniskā un fiskālā atmiņa.

5. Hibrīda kases aparāts ir iekārta, kas uzkrāj un apstrādā datus ar tajā iebūvētu neizmaināmu programmu un autonomi nodrošina darījumu reģistrēšanu un reģistrēto darījumu kopsummas naudas izteiksmē saglabāšanu hibrīda kases aparāta atmiņā augošā secībā. Hibrīda kases aparātam ir fiskālā atmiņa (*programmable read-only memory* (PROM)) un energoneatkarīgā atmiņa (*Non-volatile random-access memory*), kas ir datoru brīvpiekļuves atmiņa, kura saglabā tajā ierakstīto informāciju, nepievadot barošanas spriegumu (elektrība šādai atmiņai nepieciešama tikai ierakstīšanas, nolasīšanas vai dzēšanas laikā), vai zibatmiņa (*flash memory*), kas ir vairākkārtīgi pārrakstāma datu uzglabāšanas ierīce, kurā saglabāti kontroles dati CSV (komatardalīto vērtību datne) vai XML (paplašināmās iezīmēšanas valoda) formātā. Datu uzglabāšanai var izmantot datu saspiešanas metodi, nodrošinot, ka ir iespējams atgūt oriģinālos datus. Hibrīda kases aparātam ir vismaz USB (A tipa), *Firewire* 800/400 vai RS232 pieslēgvietas. Ja hibrīda kases aparātam ir tikai RS232 pieslēgvietas, nodrošina, lai, pieslēdzot datoru, būtu iespējams nokopēt iekārtā uzkrāto informāciju.

6. Kases sistēma (atvērta, ar nepieciešamajām papildierīcēm un programmām, piemēram, ar noliktavas uzskaites sistēmu, diskdziņu, monitora, dažādu ievadizvades ierīču sistēmām, savienota elektroniska ierīce) ir ierīce, kas ar tajā esošo programmu uzkrāj un apstrādā datus, nodrošina darījumu reģistrēšanu un reģistrētās darījumu kopsummas naudas izteiksmē saglabāšanu kases sistēmas atmiņā augošā secībā un rezerves kopiju veidošanu. Kases sistēmai ir energoneatkarīga atmiņa, kurā saglabāti kontroles dati CSV vai XML formātā (datu uzglabāšanai var izmantot datu saspiešanas metodi, nodrošinot, ka ir iespējams atgūt oriģinālos datus). Kases sistēmai ir USB (A tipa) vai *Firewire* 800/400 pieslēgvietas, papildus var būt arī ierakstāmo kompaktdisku (CD-R) lasītājs, ierakstāmo ciparvideodisku (DVD-R) lasītājs vai RS232 pieslēgvietas. Ja kases sistēmai ir tikai RS232 pieslēgvietas, nodrošina, lai, pieslēdzot datoru, būtu iespējams nokopēt iekārtā uzkrāto informāciju.

7. Kases sistēmā uzkrātajiem datiem ārpus kases sistēmas veido datu rezerves kopiju, kuras datu nesēju un kases sistēmas datu nesēju fiziski glabā atsevišķi dažādās vietās. Rezerves datus par kases aparāta un hibrīda kases aparāta, kases sistēmas elektroniskās datu uzkrāšanas, glabāšanas un kontroles iekārtu (turpmāk – elektroniskā kontrollente), kontroles datus un kases sistēmas datubāzi glabā ārpus kases sistēmas Latvijas teritorijā izvietotajos energoneatkarīgajos datu nesējos. Rezerves kopiju glabā trīs gadus. Piemēram, var veidot izmaiņu (*incremental*) rezerves kopiju. To dara ne retāk kā reizi diennaktī pēc tam, kad sagatavots dienas (perioda) finanšu pārskats – pārskats par periodu, pēc kura datiem aizpilda kases aparāta, hibrīda kases aparāta, kases sistēmas, specializētās ierīces vai iekārtas žurnālu (turpmāk – Z pārskats). Nedēļas beigās veido pilnu nedēļas rezerves kopiju, kuru glabā vienu mēnesi. Mēneša beigās veido pilnu mēneša rezerves kopiju, kuru glabā trīs mēnešus. Ceturkšņa beigās veido pilnu ceturkšņa rezerves kopiju, kuru glabā trīs gadus.

8. Kases aparātā, hibrīda kases aparātā un kases sistēmā nedrīkst atrasties jebkāda veida datortehnikas aparatūra vai programmnodrošinājums un aizliegts izmantot attālinātas piekļuves programmnodrošinājumu, ar ko var neatļauti grozīt, bojāt, iznīcināt, pasliktināt vai aizklāt nodokļu un citu maksājumu aprēķināšanai uzkrāto informāciju, apzināti ievadīt nepatiesu informāciju, bojāt vai iznīcināt aizsardzības sistēmu.

9. Hibrīda kases aparāta energoneatkarīgā atmiņa vai zibatmiņa atbilst šādām prasībām:

9.1. energoneatkarīgās atmiņas datne netiek dzēsta ne fiziski (dzēšana saistīta ar datnes magnētiskā ieraksta likvidēšanu), ne loģiski (dzēšana padara datni lietotājam nemanāmu, bet saglabā tās atjaunošanas iespējas);

9.2. ja netiek nodrošināta pietiekama elektroenerģijas piegāde, energoneatkarīgā atmiņa vai zibatmiņa saglabā informāciju par pēdējo reģistrēto darījumu un atjauno datus pēc elektroenerģijas piegādes atjaunošanas;

9.3. ja energoneatkarīgās atmiņas datu nesējs ir pilns, to nomaina pret tukšu datu nesēju;

9.4. energoneatkarīgā atmiņa nodrošina datu uzkrāšanu ne mazāk kā par trim gadiem;

9.5. hibrīda kases aparāta energoneatkarīgās atmiņas bloks ar programmnodrošinājumu ir apvalkā un atrodas hibrīda kases aparātā.

10. Kases aparātu un hibrīda kases aparātu fiskālā atmiņa atbilst šādām prasībām:

10.1. tā ir ievietota fiskālās atmiņas blokā;

10.2. ja fiskālās atmiņas datu nesējs ir pilns, to nomaina pret jaunu fiskālo atmiņu;

10.3. atmiņas ietilpība nodrošina datu uzkrāšanu ne mazāk kā par trim gadiem;

10.4. fiskālās atmiņas dati ir neizdzēšami un tos var iznīcināt, tikai mehāniski iznīcinot fiskālās atmiņas bloku;

10.5. pēc Z pārskata izdrukāšanas fiskālā atmiņa saglabā Z pārskata numuru, izdrukāšanas datumu un laiku, darījumu kopsummu naudas izteiksmē un nedzēšamajā elektroniskajā atmiņā ierakstīto darījumu kopsummu naudas izteiksmē;

10.6. hibrīda kases aparāta fiskālajā atmiņā saglabātā informācija ir nolasāma (ielādējama) ar datu nesēja palīdzību, izmantojot USB (A tipa) vai *Firewire* 800/400 pieslēgvietu.

11. Kases sistēmas energoneatkarīgā atmiņa atbilst šādām prasībām:

11.1. energoneatkarīgās atmiņas datne netiek dzēsta ne fiziski, ne loģiski;

11.2. ja netiek nodrošināta pietiekama elektroenerģijas piegāde, energoneatkarīgā atmiņa saglabā informāciju par pēdējo pabeigto reģistrēto darījumu un atjauno datus pēc elektroenerģijas piegādes atjaunošanas;

11.3. ja energoneatkarīgās atmiņas datu nesējs ir pilns, to nomaina pret tukšu datu nesēju;

11.4. energoneatkarīgā atmiņa nodrošina datu uzkrāšanu ne mazāk kā par trim gadiem;

11.5. kases sistēmas energoneatkarīgās atmiņas bloks ar programmnodrošinājumu atrodas kases sistēmā.

12. Kases sistēmas programma (instrukciju kopa, kas nosaka operāciju secību, ko izpilda dators datu apstrādes procesā) atbilst šādām prasībām:

12.1. energoneatkarīgās atmiņas dati tiek izmantoti kontroles finanšu pārskata (turpmāk – X pārskats) pārbaudes laikā un Z pārskata izdrukāšanai, kā arī kontroles datu un elektroniskās kontrollentes datu ierakstīšanai datu nesējā;

12.2. ir nobloķēta iespēja pārlādēt kases sistēmas programmatūru, nesaglabājot darījumu kopsummu naudas izteiksmē energoneatkarīgajā atmiņā;

12.3. programma bloķē kases sistēmu, ja notiek mēģinājums atvienot kases čeku drukas iekārtu vai energoneatkarīgo atmiņu.

13. Uzstādot jaunu kases aparātu ar elektronisko kontrollenti, hibrīda kases aparātu vai kases sistēmu vai arī mainot jau uzstādītu programmu un tās kopumu, kas veic aprēķinus, aprēķina *Hash SHA-1* kontrolsummu no programmatūras, kura atdalīta no datiem un kuru elektroniski iesniedz Valsts ieņēmumu dienesta Elektroniskās deklarēšanas sistēmā triju darbdienu laikā. Kontroles pasākumu laikā nodrošina piekļuvi programmatūras etalonam, no kura aprēķināta *Hash SHA-1* kontrolsumma, un norāda veikto aprēķinu algoritmu.

14. Kases aparāta nedzēšamā elektroniskā atmiņa atbilst šādām prasībām:

14.1. tā ir ievietota nedzēšamās elektroniskās atmiņas blokā;

14.2. reģistrēto darījumu datus aizliegts dzēst vai mainīt;

14.3. tā ir energoneatkarīga (tās darbība tiek nodrošināta no autonoma enerģijas avota) un netiek dzēsta, ja ir pārtraukta elektroenerģijas piegāde no elektrotīkla, kā arī saglabā ierakstīto informāciju vismaz 30 diennaktis;

14.4. atmiņas ietilpība nodrošina datu uzkrāšanu ne mazāk kā par trim gadiem.

15. Kases aparātam, hibrīda kases aparātam un kases sistēmai ir šāds aprīkojums:

15.1. kasiera operatora displejs un pircēja displejs – ierīce preču un pakalpojumu cenu, saņemtās samaksas un citas informācijas norādīšanai. Pircēja displeju novieto tā, lai pircējs varētu redzēt displejā norādīto informāciju;

15.2. hibrīda kases aparātam un kases sistēmai – elektroniskā kontrollente (papildus var izmantot papīra kontrollenti);

15.3. kases aparātam – papīra kontrollente un tās uztīšanas mehānisms un uztvērējmehānisms vai elektroniskā kontrollente;

15.4. papīra lente kases čeku un pārskatu drukāšanai;

15.5. drukas ierīce kases čeku un pārskatu drukāšanai;

15.6. naudas kaste. Ja kases aparāta, hibrīda kases aparāta vai kases sistēmas konstrukcijā nav paredzēta naudas kaste, minēto aparātu vai kases sistēmas lietošanas vietā ierīko atsevišķu naudas kasti, bet, ja norēķini tiek veikti tikai bezskaidrā naudā, naudas kaste nav nepieciešama.

16. Hibrīda kases aparātam un kases sistēmai papildus šo noteikumu 15. punktā minētajam ir šāds aprīkojums:

16.1. ierīces un tās perifērijas ierīču (tai skaitā diskdziņa, monitora, dažādu ievadizvades ierīču) pilna konfigurācija, kas programmatūras vadībā kopīgi aprēķina un uzskaita nodokļus un citus maksājumus, nodrošinot, lai tiktu pabeigta uzsāktā darījuma reģistrēšana un darījums tiktu saglabāts energoneatkarīgajā atmiņā, ja netiek nodrošināta pietiekama elektroenerģijas piegāde;

16.2. aizsargsistēma (piemēram, parole ar simboliem, magnētiskā karte), kas nepieļauj patvaļīgu (bez attiecīgas atļaujas vai izmantojot citai personai piešķirtas tiesības) iejaukšanos programmatūrā.

17. Kases aparāts, hibrīda kases aparāts un kases sistēma papildus šo noteikumu 15. un 16. punktā minētajam var būt aprīkota ar skaidrā naudā saņemto nominālu uzskaites mehānismu.

18. Kases aparāts, hibrīda kases aparāts un kases sistēma ir pieslēdzama elektrotīklam. Pārnēsājamie kases aparāti darbojas no autonoma enerģijas avota.

19. Uz kases aparāta un hibrīda kases aparāta korpusa ir neizdzēšams šasijas numurs.

20. Numurētas stingrās uzskaites plombas, kuras saņemtas Valsts ieņēmumu dienestā (turpmāk – plombas), ir uzliktas tā, lai nebūtu iespējams patvaļīgi mainīt kases aparāta un hibrīda kases aparāta konstrukciju un programmu, un uzlīmētas uz:

20.1. kases aparāta un hibrīda kases aparāta korpusa savienojuma vietās;

20.2. energoneatkarīgās atmiņas bloka;

20.3. visām savienojuma vietām ar papildu ierīcēm, kuras saistītas ar programmas darbu.

21. Kases aparāta, hibrīda kases aparāta un kases sistēmas konstrukcija nodrošina:

21.1. saimnieciskajai darbībai atbilstošu pievienotās vērtības nodokļa un citu nodokļu likmju klasifikatoru administrēšanu;

21.2. X pārskata un Z pārskata drukāšanu valsts valodā;

21.3. kases čeku – dokumentu, kas apliecina darījuma reģistrēšanu kases aparātā, hibrīda kases aparātā vai kases sistēmā, izdrukāšanu valsts valodā;

21.4. uzraksta "kopija" norādīšanu uz kases čeka kopijas, ja iespējams to izdrukāt;

21.5. visu izdrukāto kases čeku, X pārskata un Z pārskata rekvizītu vienlaicīgu un precīzu atveidi elektroniskajā kontrollentē vai kases aparāta papīra kontrollentē;

21.6. kases čeku un pārskatu izdrukāšanu tehniski noturīgā veidā, lai tajos norādītā informācija nezustu visā glabāšanas laikā;

21.7. hibrīda kases aparātam – elektroniskās kontrollentes datu ierakstīšanu datu nesējā pēc Valsts ieņēmumu dienesta pieprasījuma;

21.8. kases sistēmai – kontroles datu un elektroniskās kontrollentes datu ierakstīšanu datu nesējā pēc Valsts ieņēmumu dienesta pieprasījuma.

22. Kases aparāta, hibrīda kases aparāta vai kases sistēmas programmatūra un konstrukcija nodrošina šādu rekvizītu norādīšanu X pārskatā un Z pārskatā:

22.1. kases aparāta, hibrīda kases aparāta vai kases sistēmas lietotāja nosaukums (fiziskai personai – vārds, uzvārds), nodokļu maksātāja reģistrācijas kods (ar pievienotās vērtības nodokli apliekamai personai – Valsts ieņēmumu dienesta piešķirtais ar pievienotās vērtības nodokli apliekamās personas numurs) un juridiskā adrese (fiziskai personai – deklarētā dzīvesvieta);

22.2. pārskata veids (X pārskats vai Z pārskats), numurs (tikai Z pārskatam), datums un izdrukāšanas laiks;

22.3. reģistrēto darījumu kopsumma naudas izteiksmē;

22.4. reģistrēto darījumu kopsummas naudas izteiksmē sadalījums pa kases aparāta, hibrīda kases aparāta vai kases sistēmas nodaļām – kases aparāta, hibrīda kases aparāta un kases sistēmas konstrukcijā darījumu reģistrācijai izveidotām nodaļām, kurās reģistrētās darījumu kopsummas naudas izteiksmē X pārskatā un Z pārskatā norāda atsevišķi;

22.5. reģistrēto darījumu kopsummas naudas izteiksmē sadalījums pa norēķinu veidiem (skaidrā naudā, bezskaidrā naudā, ar citiem norēķinu apliecinājumiem);

22.6. reģistrēto darījumu kopsummas naudas izteiksmē sadalījums pa piemērotajām pievienotās vērtības nodokļa likmēm;

22.7. aprēķinātā pievienotās vērtības nodokļa summa sadalījumā pa piemērotajām likmēm;

22.8. maiņas nauda – kases aparātā, hibrīda kases aparātā vai kases sistēmā darījumu reģistrācijas nodrošināšanai reģistrētā naudas summa;

22.9. izmaksātā nauda – kases aparātā, hibrīda kases aparātā vai kases sistēmā reģistrētā izmaksātā naudas summa (piemēram, par taras iepirkšanu no klientiem, kuri izmanto maksājumu kartes);